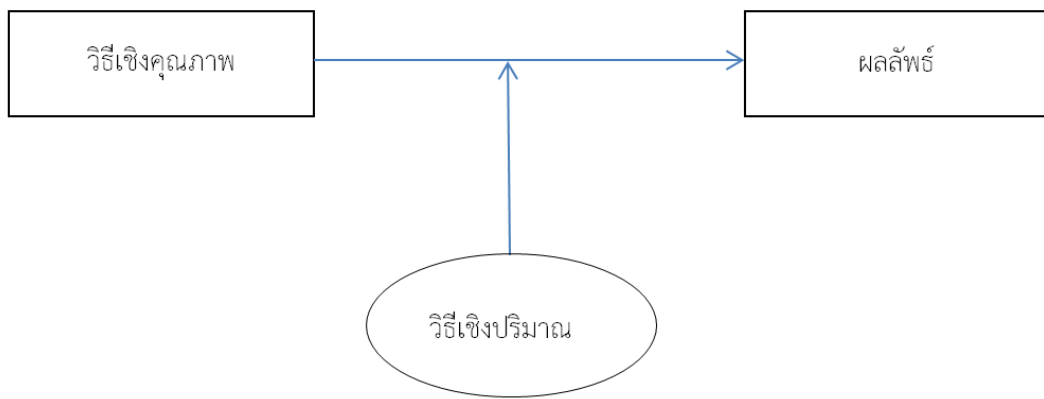

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการเมืองภาคประชาชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มประมงพื้นบ้านเขตเลเส (สี่) บ้าน จังหวัดตรัง ครั้งนี้ใช้การวิจัยประยุกต์ผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีลักษณะตามแผนภาพ

ภาพที่ 3.1 แสดงการผสมผสานการออกแบบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเข้าด้วยกัน
ที่มา: จุมพล หนิมพานิช (2551)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา โดยมีวิธีการศึกษาแบบผสมผสานการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งจะจำแนกวิธีการศึกษาในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในลำดับต่อไป สำหรับการผสมผสานผู้วิจัยมีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เอกสารวิชาการเขตเลเส (สี่) บ้าน บทความ เอกสารการประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับเขตเลเส (สี่) บ้าน เอกสารสรุปบทเรียนการพัฒนานโยบายสาธารณะการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนท้องถิ่นจังหวัดตรัง รายงานเวทีบันทึกความร่วมมือการกำหนดพื้นที่เขตอนุรักษ์ การคุ้มครองหญ้าทะเล การอนุรักษ์พะยูนและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะลิบงว่าด้วยการอนุรักษ์พะยูน พ.ศ.2554 คู่มืออนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดกระบี่ ตรัง และสตูล คู่มือสิทธิชุมชนท้องถิ่นร่วมบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเขตเลเส (สี่) บ้าน เพื่อศึกษารูปแบบตามกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2. การศึกษาข้อมูลจากภาคสนามด้วยเครื่องมือแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในเขตเลเส (สี่) บ้าน จำนวน 400 ตัวอย่าง

3. สอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกกับสมาชิกชาวประมงพื้นบ้าน ประชาชน ในบ้านฉางกลาง บ้านเกาะมุกด์ บ้านควนตุงกู และบ้านน้ำราบ จำนวน 18 คน โดยอาศัยกลยุทธ์แบบลูกโซ่ (snowball sampling)

4. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้สนทนากลุ่มย่อยหลายวงสนทนาอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งสภากาแฟรุ่งฟ้าแสง เป็นการพบปะ พูดคุยก่อนออกเรือไปเก็บอวนลงปู ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการพูดคุยและบันทึกทุกครั้ง

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยเชิงคุณภาพรูปแบบการเมืองภาคประชาชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มประมงพื้นบ้านเขตเลเส (สี่) บ้าน ประชากร ประกอบด้วยประชาชนในพื้นที่เขตเลเส (สี่) บ้าน ที่ประกอบอาชีพประมง ประชาชนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพประมง แต่อาศัยอยู่บนดอนในเขตเลเส (สี่) บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สมาชิกชมรมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดตรัง ในเขตการปกครอง 5 อำเภอที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ อำเภอสิเกา อำเภอกันตัง อำเภอปะเหลียน อำเภอย่านตาขาว และอำเภอหาดสำราญ

กลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล ผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างวิธีแบบลูกโซ่หรือก้อนหิมะ (Chain or Snowball Sampling) จำนวน 18 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกของกลุ่มเขตเลเส (สี่) บ้านในประเด็นผู้นำ การมีส่วนร่วม การเคลื่อนไหว และการสื่อสาร ในการปกป้องทรัพยากรทางทะเลในเขตเลเส (สี่) บ้าน และเพื่อให้เข้าใจและรับรู้ถึงบริบทของชุมชนทั้ง 4 หมู่บ้าน (บ้านฉางกลาง บ้านเกาะมุกด์ บ้านควนตุงกู และบ้านน้ำราบ) เข้าใจถึงวิถีชีวิต วิถีคิด อารมณ์ความรู้สึก ความหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางทะเล การสร้างกฎ กติกา วิธีการปฏิบัติ การอยู่ร่วมกันของกลุ่ม วิถีของผู้นำ วิธีการสื่อสารภายในชุมชน ภายนอกชุมชน การมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน กำหนดกฎระเบียบ พื้นฟูระบบนิเวศ แนวปะการัง ป่าชายเลน หญ้าทะเล สัตว์น้ำวัยอ่อน การกระตุ้นให้ภาครัฐ นายทุนได้เห็นความสำคัญของทรัพยากรทางทะเล ตลอดจนการต่อสู้เพื่อการปกป้องทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางทะเลทั้งจากภาครัฐและนายทุนเรือประมงพาณิชย์ โดยผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่บ้านเกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง เป็นพื้นที่แรก ด้วยเหตุผลว่าเป็นพื้นที่ที่ไกลที่สุดจากอำเภอเมืองตรัง ระยะทางทางบกประมาณ 55 กิโลเมตร และระยะทางทะเลจากท่าเรือเกาะมุกด์หรือท่าเรือควนตุงกูไปยังเกาะมุกด์อีกประมาณ 12 กิโลเมตร และมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพดินฟ้าอากาศ ฤดูกาล โดยในอดีตฤดูกาลสามารถเป็นตัวชี้วัดการพิจารณาสภาพดินฟ้าอากาศได้ แต่ในปัจจุบันด้วยสภาวะความแปรปรวนของสภาพอากาศจึงไม่สามารถคาดการณ์ได้ตามฤดูกาล จากนั้นผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ภาคสนามบ้านน้ำราบ ตำบลบางสัก อำเภอกันตัง เป็นพื้นที่ที่ 2 ควนตุงกู ตำบลบางสัก อำเภอกันตัง และบ้านฉางกลาง ตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา ซึ่งเป็นหมู่บ้านชายฝั่งทะเลอันดามันในเขตเลเส (สี่) บ้าน ตามลำดับ โดยเริ่มต้นจาก นายมะเร่ สารภักดี สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน ซึ่งมีกำลังเตรียมเครื่องมือประมงเพื่อออกทะเลหาปลาตามวิถีชีวิต ผู้วิจัย

ได้พูดคุยและบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องมือทั้งการจดบันทึก และเครื่องอัดเสียง หลังจากนั้นนายมะเร่ ได้นำเสนอข้อมูลลำดับต่อไป คือ นายอะเหริน พระคง ประธานชมรมประมงพื้นบ้านจังหวัดตรัง และประธานกลุ่มประมงเกาะมุกด์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีข้อมูลมากขึ้นเรื่อยๆ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง มีรายนามตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์รายบุคคล ได้แก่

ลำดับที่ 1 นายมะเร่ สารภักดี สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน

ลำดับที่ 2 นายอะเหริน พระคง ประธานชมรมประมงพื้นบ้านจังหวัดตรัง และประธานกลุ่มประมงเกาะมุกด์

ลำดับที่ 3 นายต่อหล้า กักใหญ่ สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน

ลำดับที่ 4 นายเสรี ทะเลลึก สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน

ลำดับที่ 5 นายม้ออะหมาด แหลมเกาะ สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน

ลำดับที่ 6 นางสาวจันทรา คงสมุทร สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน

ลำดับที่ 7 นายเกรียงศักดิ์ ทะเลลึก สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน

ลำดับที่ 8 นายหลงเฝียะ บางสัก ประธานกลุ่มประมงพื้นบ้านน้ำราบ

ลำดับที่ 9 นายสมพร มุนนวน ประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านน้ำราบ

ลำดับที่ 10 นายไสว กายแก้ว สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน

ลำดับที่ 11 นายไพโรจน์ สุดสวาท สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน

ลำดับที่ 12 นายรัชชวัฒน์ มากิตติธร ประธานกลุ่มประมงพื้นบ้านควนตุงกู

ลำดับที่ 13 นายจรูญ บุญศิริ รองประธานกลุ่ม ควนตุงกู

ลำดับที่ 14 นายตะเหวน บุญญา สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน

ลำดับที่ 15 นายการุณย์ คงสมุทร สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน

ลำดับที่ 16 นายพรชัย เขาบาท สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน

ลำดับที่ 17 นายวิเชียร เอียดศรี ประธานกลุ่มประมงพื้นบ้านฉางกลาง

ลำดับที่ 18 นายประวิทย์ กิ่งเกาะยาว สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้าน

สำหรับการลงพื้นที่ภาคสนาม ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยเฝ้าดูและเรียนรู้วิถีปฏิบัติของชุมชนด้วยความเอาใจใส่ อ่อนน้อมถ่อมตน ด้วยการสร้างมวลชนและความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความคุ้นเคย การใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสาร การกินอยู่แบบวิถีชาวประมง การแต่งกายในชีวิตประจำวันที่ไม่แตกต่างกับชาวบ้านในพื้นที่ การร่วมเดินทางทางทะเลไปกับชาวประมงตามวิถีชีวิตประจำวัน เพื่อให้รับรู้เรื่องราว วิถีชีวิต การออกเรือหาปลา ปู ฯลฯ การเข้าร่วมประชุมชมรมประมงพื้นบ้านจังหวัดตรัง การเกาะติดสถานการณ์การเคลื่อนไหวเรียกร้องความเป็นธรรมเรือประมงพาณิชย์รุกทะเลในฤดูกาลปิดอ่าวอันดามัน ซึ่งเป็นช่วงฤดูปลาวางไข่ ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน - 30 มิถุนายน ของทุกปี ตามประกาศของกรมประมงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดการตั้งสมมุติฐานที่ จุมพล หนีมพานิช, 2551, หน้า 186 ระบุว่า การสังเกตแบบมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดเป็นการมองภาพของผู้ที่ถูกรวบรวมข้อมูลอย่างทั่วถึงทุกด้าน โดยเชื่อว่าการเข้าใจพฤติกรรมของผู้ที่ถูกรวบรวมข้อมูลอย่างทั่วถึงทุกด้าน จะทำให้นักวิจัยได้ข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้น

และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเจาะจงผู้ที่เป็นสมาชิกชมรมประมงพื้นบ้านจังหวัดตรัง 10 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน

ผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. นางวิไลรัตน์ ยูโส๊ะ สมาชิกกลุ่มประมงพื้นบ้านบ้านน้ำราบ
2. นายแสวง ขุนอาจ รองประธานชมรมประมงพื้นบ้านจังหวัดตรัง
3. นายอิสแอน เบญจสะอาด คณะกรรมการอ่าวเลสี่บ้าน
4. นายแหล่หมั่น หยังโส๊ะ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะลิบง
5. นายสุเวทย์ เกตุแก้ว สมาชิกชมรมประมงพื้นบ้าน จากเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน
6. นายตะวัน พุ่นอัน ชมรมอนุรักษ์โลมาบ้านตะเสะ อำเภอหาดสำราญ

เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวผู้วิจัยเอง ผู้ช่วยวิจัย บันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ซึ่งใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลและใช้สำหรับการสนทนากลุ่มด้วย

สำหรับแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิด และนำแบบสัมภาษณ์เสนอแก่ที่ปรึกษางานวิจัยในครั้งนี และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา โดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐประศาสนศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยมีประเด็นที่สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการเมืองภาคประชาชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของกลุ่มประมงพื้นบ้าน ได้แก่ การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย ผู้นำ การมีส่วนร่วมในการร่วมเฝ้าระวังทรัพยากรทางทะเล ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม การเคลื่อนไหว การต่อสู้เพื่อปกป้องทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรสิ่งแวดล้อม รวมถึงวิธีการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงคุณภาพและความน่าเชื่อถือของงานวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ตามที่ สุกงศ์ จันทวานิช (2553, หน้า 128-130) ได้กล่าวไว้ว่า ในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น มีผู้สงสัยในความแม่นยำและความน่าเชื่อถือของข้อมูลเพราะแคลงใจในความลำเอียงของนักวิจัยที่อาจเกิดขึ้นเมื่อไปคลุกคลีกับปรากฏการณ์และผู้ให้ข้อมูล ดังนั้นนักวิจัยเชิงคุณภาพจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตรวจสอบข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์ การตรวจสอบข้อมูลที่ใช้กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การตรวจสอบข้อมูลแบบ

สามเส้า นั่นเอง และผู้วิจัยได้ใช้การตรวจสอบสามเส้าประกอบด้วย การตรวจสอบแหล่งของข้อมูล การตรวจสอบด้านผู้วิจัย การตรวจสอบวิธีการรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆตามที่ได้ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลโดยทำการแยกแยะประเด็นการวิจัยให้เป็นระบบ เชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของกลุ่มเครือข่าย ผู้นำ การเคลื่อนไหว การสื่อสาร ของกลุ่มประมงพื้นบ้านในเขตเลเส (สี่) บ้าน เพื่อนำไปสู่รูปแบบการเมืองภาคประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของกลุ่มประมงพื้นบ้านเขตเลเส (สี่) บ้านที่ชัดเจน และผู้วิจัยได้นำกรอบสำหรับการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของ M.B Miles และ A.M. Huberman (อ้างถึงในจุมพล หนีพพานิช, 2551) ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ คือ การลดข้อมูล (Data Reduction) การแสดงข้อมูล (Data Display) และการสรุปและยืนยันข้อสรุป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ระหว่างเก็บข้อมูลภาคสนาม และวิเคราะห์หลังการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วย ประชาชนในเขตเลเส (สี่) บ้าน จำนวน 6,139 คน
บ้านฉางหลวง ตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง มีประชากรจำนวน 1,930 คน
บ้านเกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง มีประชากรจำนวน 1,703 คน
บ้านควนตุงกู ตำบลบางสัก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง มีประชากรจำนวน 1,092 คน
และบ้านน้ำราบ ตำบลบางสัก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง มีประชากรจำนวน 1,414 คน
รวมทั้งสิ้นจำนวน 6,139 คน ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2555

กลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ไม่อยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-Probability) ตามที่ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2551, หน้า 68) กล่าวว่า กรณีนี้วิจัยมีข้อจำกัดเรื่องเวลาและงบประมาณและการค้นหาที่อยู่ที่อยู่แท้จริงของหน่วยประชากรกระทำได้อย่าง และหากไม่มีความจำเป็นต้องทำนายผลหรือทดสอบสมมุติฐานผู้วิจัยสามารถเลือกใช้การเลือกตัวอย่างแบบดังกล่าวได้ ทั้งนี้เราไม่สามารถบอกได้ว่าจะมีความมั่นใจกี่เปอร์เซ็นต์ ค่าสถิติที่เราคำนวณได้จากตัวอย่างจะคลาดเคลื่อนไปจากค่าพารามิเตอร์ของประชากรเท่าไร ในที่นี้ผู้วิจัยได้เลือกแบบคอนวีเนียนแซมปลิง (Convenience Sampling) หรือการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยให้ผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลประชาชนใน 4 หมู่บ้าน 3 ตำบล 2 อำเภอ ซึ่งเป็นพื้นที่เขตเลเส (สี่) บ้าน

ขนาดตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้ตารางสำเร็จ ซึ่งเป็นตารางแสดงจำนวนตัวอย่างที่ได้คำนวณมาจากสูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยมีจำนวนประชากรใน

เขตเลเส (สี่) บ้าน จำนวน 6,139 คน ขนาดตัวอย่างตามความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ จำนวน 376 ตัวอย่าง ในที่นี้ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 400 ตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจาก 4 หมู่บ้าน ในเขตเลเส (สี่) บ้าน ประกอบด้วย บ้านฉางกลาง บ้านเกาะมุกด์ บ้านควนตุงกู และบ้านน้ำราบ โดยมีผู้ช่วยวิจัยช่วยในการเก็บข้อมูล โดยเก็บจำนวน 400 ตัวอย่าง สามารถสรุปจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน ได้ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ตารางสรุปจำนวนตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูลเขตเลเส (สี่) บ้าน จำแนกตามหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	ประชาชน	แผนการเก็บ	เก็บจริง
หมู่บ้านที่ 1 บ้านฉางกลาง	1,930	126	126
หมู่บ้านที่ 2 บ้านเกาะมุกด์	1,703	111	111
หมู่บ้านที่ 3 บ้านควนตุงกู	1,092	71	71
หมู่บ้านที่ 4 บ้านน้ำราบ	1,414	92	92
รวม	6,139	400	400

เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นรูปแบบของกลุ่ม/เครือข่าย ผู้นำ การมีส่วนร่วม การเคลื่อนไหว การสื่อสาร ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มประมงพื้นบ้านเขตเลเส (สี่) บ้าน จังหวัดตรัง ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย หมู่บ้านที่อยู่อาศัย เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพ ระดับการศึกษา สถานะในกลุ่มประมงพื้นบ้าน

ส่วนที่ 2 รูปแบบการเมืองภาคประชาชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มประมงพื้นบ้านเขตเลเส (สี่) บ้าน ซึ่งใช้มาตรวัด Likert Scale จำนวน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมี 5 ประเด็น 34 ข้อ ได้แก่ ประเด็นกลุ่ม/เครือข่าย ประเด็นการมีส่วนร่วม ประเด็นผู้นำ ประเด็นการเคลื่อนไหว และประเด็นการสื่อสาร ทั้งนี้ในแต่ละข้อคำถามเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้เลือกตอบ “ไม่เคย” และ “ไม่ทราบ” อีกด้วย

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิด
2. ทบทวนวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. สร้างแบบสอบถามครอบคลุมตามกรอบแนวคิด
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอแก่ที่ปรึกษางานวิจัยในครั้งนี้
5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา โดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐประศาสนศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญที่ได้พิจารณาตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถามทั้งหมดแล้วนั้น
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยไปทดสอบ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะประชากรคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริง คือ พื้นที่ตำบลไม้ฝาด อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha) โดยใช้โปรแกรมทดสอบสถิติสำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.946
8. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามและนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถามทุกฉบับ จากนั้นนำไปบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดระดับความคิดเห็นในส่วนที่ 2 ซึ่งใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึงระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึงระดับความคิดเห็นมาก
- ระดับ 3 หมายถึงระดับความคิดเห็นปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึงระดับความคิดเห็นน้อย
- ระดับ 1 หมายถึงระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยแล้วนำค่าที่คำนวณได้นั้นมาเทียบเกณฑ์ที่กำหนดไว้แบบมาตราส่วนช่วง (Interval Scale) ซึ่งแปรผลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึงความคิดเห็นมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึงความคิดเห็นมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึงความคิดเห็นปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึงความคิดเห็นน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึงความคิดเห็นน้อยที่สุด

ในส่วนของ “ไม่ทราบ” ให้ค่าเท่ากับ 6 และ “ไม่เคย” ให้ค่าเท่ากับ 7 ในการคำนวณวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบค่าร้อยละเท่านั้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรึกษาและขอคำแนะนำจากนักวิชาการด้านสถิติ ซึ่งนักวิชาการด้านสถิติให้ความเห็นว่า หากนำมาวิเคราะห์เพียง

เพื่อทราบค่าร้อยละ สามารถกระทำได้ และให้แทนค่า “ไม่ทราบ” เท่ากับ 6 และ “ไม่เคย” ให้ค่าเท่ากับ 7

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) อธิบายคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ หมู่บ้านที่อยู่อาศัย เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด สถานะในกลุ่มประมงพื้นบ้าน

การวัดแนวโน้มสู่ส่วนกลางคือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และการวัดการกระจายของข้อมูลคือ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้อธิบายระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ในรูปแบบการเมืองภาคประชาชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มประมงพื้นบ้านเขตเลเส (สี่) บ้าน